

Gotowość szkolna dziecka sześciolatniego

Małgorzata Niewodowska



1

- „Gotowość szkolna to rezultat wzajemnych oddziaływań czynników tkwiących w dziecku i jego środowisku”

A. Brzezińska

Rozpoczęcie nauki szkolnej jest ważnym momentem w życiu każdego dziecka.

To jak jest przygotowane do tego wyzwania w znacznym stopniu decyduje o przebiegu i wynikach nauki w szkole, a w odległej perspektywie, o jakości jego życia.

3

Do tej pory sześciolatek idący do szkoły musiał spełniać wymagania właściwe dla rozwoju siedmiolatka.

Obecnie program nauczania w klasie pierwszej jest dostosowany do poziomu dziecka sześciolatniego.

4

Gotowość szkolna

Gotowość szkolna to inaczej stopień rozwoju dziecka niezbędny do podjęcia obowiązków związanych z rozpoczęciem nauki w szkole.

To zespół tych cech psychofizycznych ukształtowanych w okresie pierwszych 6 lat życia, które umożliwiają dziecku przystosowanie się do nauki w szkole.

Dojrzałym do podjęcia nauki szkolnej jest dziecko, o takim stopniu rozwoju, który umożliwi mu naukę czytania, pisania i liczenia, przystosowanie się do wymagań szkoły, zgodne współżycie z grupą rówieśniczą.

5

Gotowość do podjęcia nauki w szkole uzależniona jest od wielu czynników, m.in.

1. Czynniki indywidualne związane z osobą dziecka:
 - ✓ Stan zdrowia,
 - ✓ Płeć,
 - ✓ Właściwości psychiczne.
2. Czynniki zewnętrzne związane rodziną:
 - ✓ Warunki materialne,
 - ✓ Warunki kulturalne,
 - ✓ Warunki społeczne.
3. Czynniki zewnętrzne związane ze środowiskiem:
 - ✓ Udział w zorganizowanych zajęciach przedszkolnych.

6

Czynniki indywidualne

- ✓ Badania gotowości szkolnej sześciolatków przeprowadzone w 2008 r. wykazały, że istotnym czynnikiem różnicującym osiągnięcie gotowości szkolnej przez dzieci był **stan zdrowia**. Wpływ tego czynnika zaznaczył się najwyraźniej w grupie dziewczynek.
- ✓ Istotne różnice w wynikach uzyskano również przy porównaniu badanych sześciolatków za względu na **pleć**. Wyższe wyniki uzyskano w grupie dziewczynek.
- ✓ Spośród **właściwości psychicznych** wpływających na osiągnięcie przez dzieci dojrzałości szkolnej wymieniane są : **cechy pamięci, poziom rozwoju percepcji wzrokowej, sprawność myślenia, poziom wypowiedzi słownych, sprawność operowania słownictwem**.
Jako istotne determinanty osiągania przez dzieci dojrzałości szkolnej wymieniane są również **zainteresowania dziecka**.

7

Środowisko rodzinne

Oprócz warunków materialnych czynnikami, które najbardziej różnicowały osiągnięcie przez dzieci gotowości szkolnej okazały się:

- ✓ Warunki kulturalne rodzin takie jak: wykształcenie rodziców, dysponowanie biblioteką, czytanie dzieciom książek, chodzenie z dziećmi do teatru, udział w zorganizowanych zajęciach, itp.
- ✓ Spośród warunków społecznych na osiągnięcie dojrzałości szkolnej dzieci wpływ mają: organizacja życia rodziny, stosowany w rodzinie system kar i nagród, system i struktura komunikowania się w rodzinie.

8

Wymagania stawiane dziecku, które ma rozpocząć naukę szkolną dotyczą głównie:

- ✓ Rozwoju fizycznego,
- ✓ Rozwoju ruchowego,
- ✓ Rozwoju poznawczego,
- ✓ Rozwoju emocjonalnego,
- ✓ Rozwoju społecznego,
- ✓ Rozwoju mowy,
- ✓ Przygotowania do czytania, pisania i liczenia.

9

Właściwości rozwojowe i kompetencje jakie powinno posiadać dziecko rozpoczynające naukę

Rozwój fizyczny

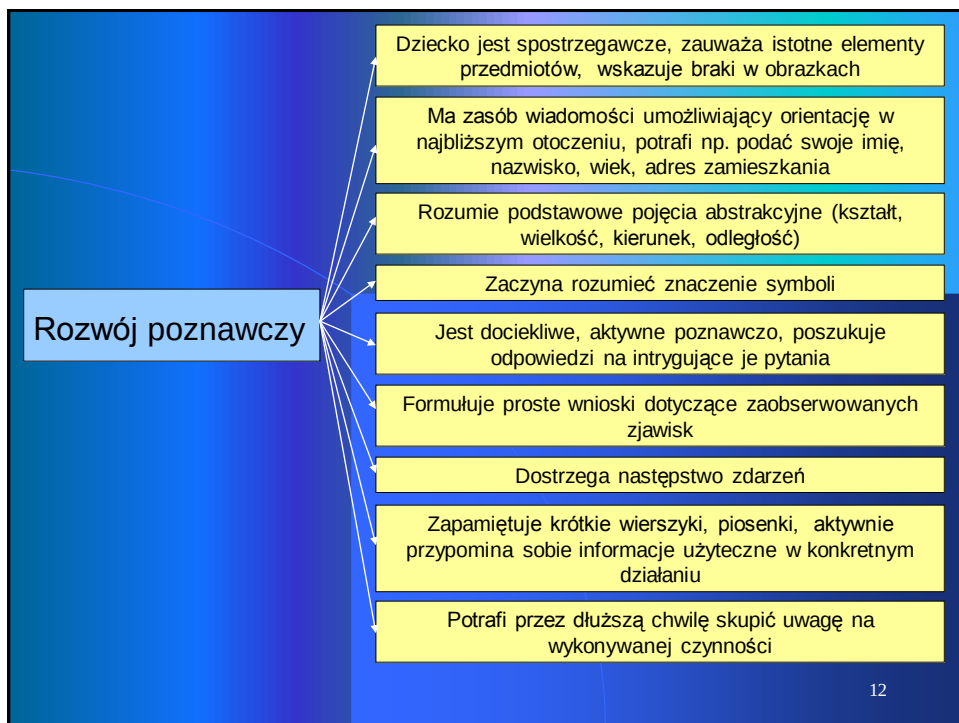
Dziecko jest ogólnie zdrowe

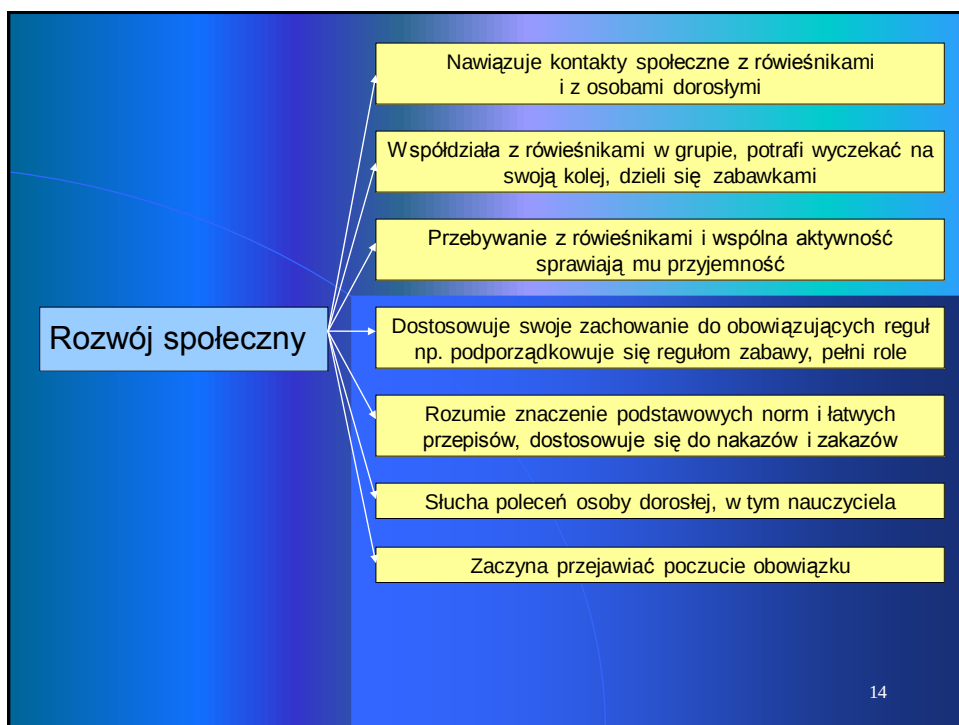
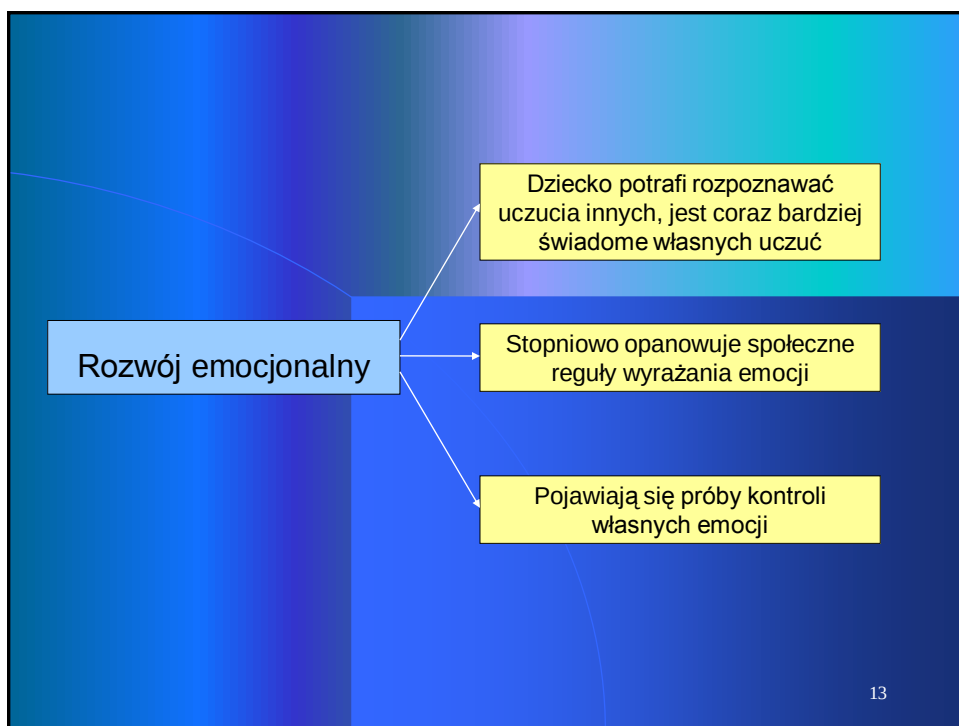
Jego wzrost i waga są odpowiednie do wieku

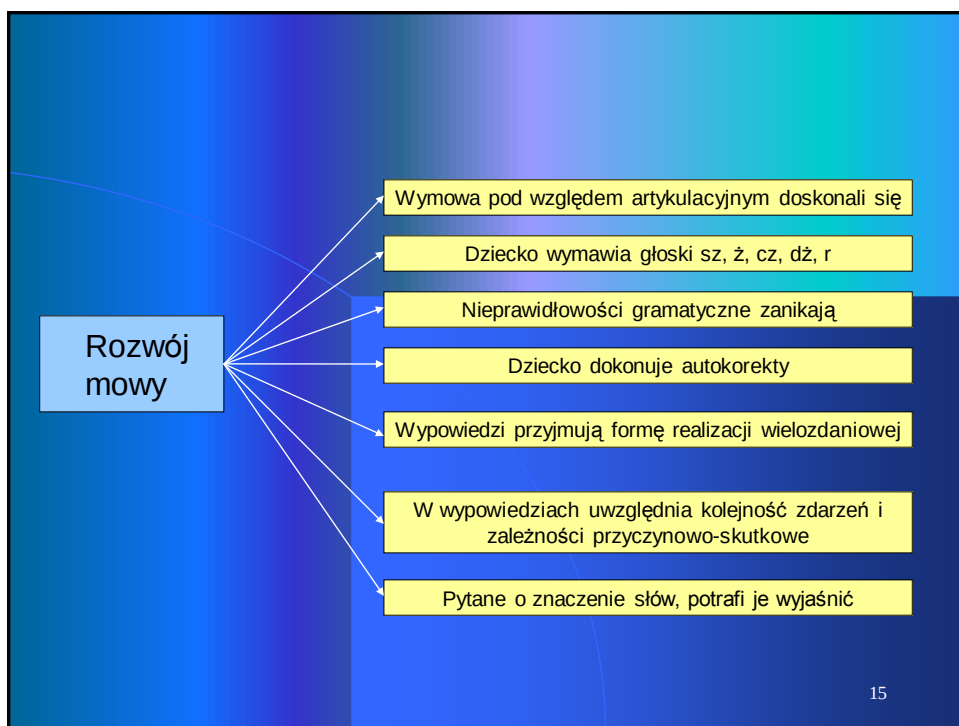
Jest odporne na zmęczenie

Prawidłowo funkcjonują narządy zmysłów, głównie wzrok i słuch

10







Dojrzałość szkolna w zakresie mowy

Rozwój mowy jest procesem, w którym współgrają czynniki biologiczne i społeczne. Zależy on od wrodzonych właściwości organizmu człowieka, ale jest możliwy jedynie w kontakcie ze środowiskiem społecznym, z innymi ludźmi.

16

Ustalenie się wymowy powinno być zakończone ostatecznie do 6 roku życia, ale proces rozwoju języka nadal trwa. Dziecko uczy się nowych wyrazów, wzbogaca swe wypowiedzi wraz z nabywaniem kolejnych doświadczeń i poszerzaniem wiedzy o otaczającej go rzeczywistości.

17

Mowa dziecka w tym okresie powinna być istotnym wskaźnikiem różnicującym dzieci na dojrzałe i niedojrzałe do podjęcia nauki szkolnej.

18

Profilaktyka występowania specyficznych problemów w uczeniu się pisania i czytania o typie dysleksji, dysgrafii i dysortografii

19

Gotowość szkolna dziecka 6-cio letniego
przejawia się w:

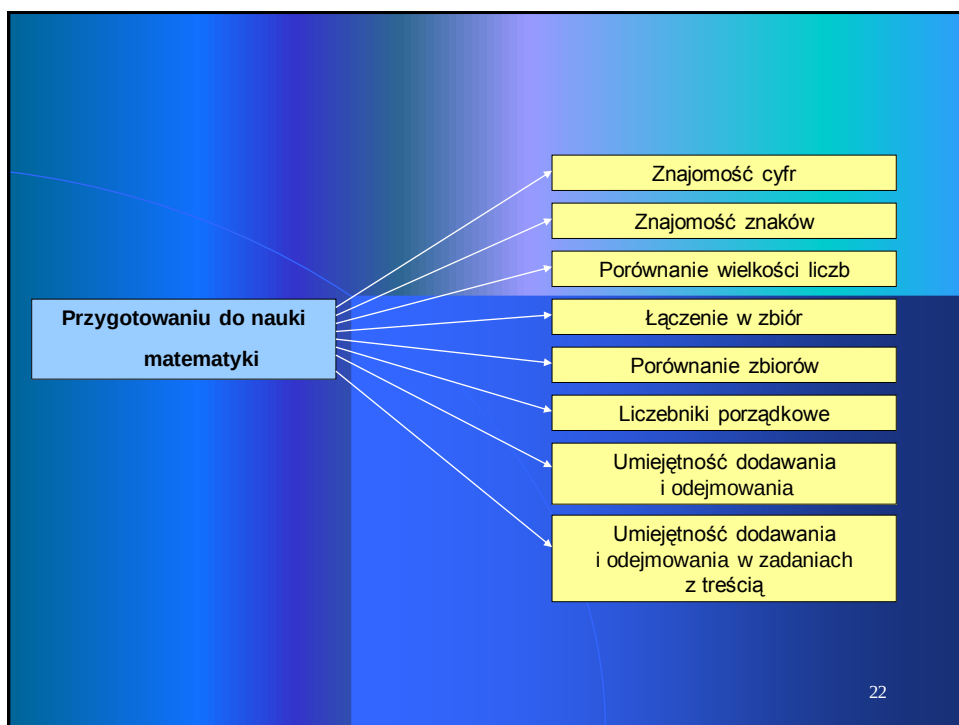
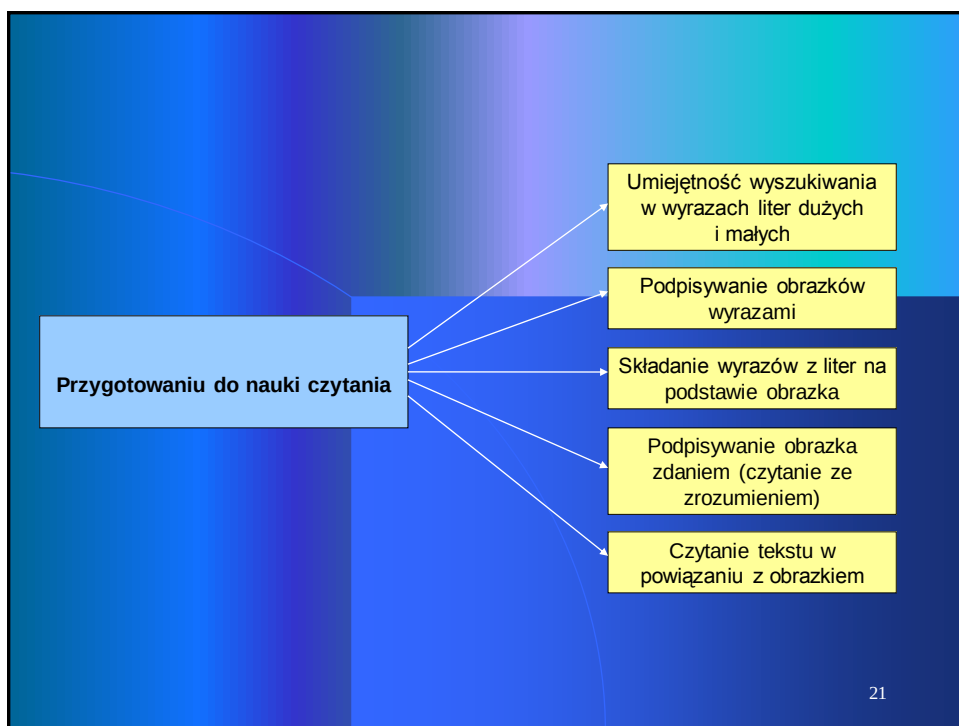
Przygotowaniu do nauki pisania

Orientacja przestrzenna –
umiejętność graficznego
odtworzenia

Odwzorowywanie figur
i znaków graficznych

Odwzorowywanie w liniach
elementów litero-podobnych

20



Dziecko 6-letnie, rozpoczynające naukę szkolną powinno

- ✓ Posiadać zdolność rozumienia podstawowych pojęć abstrakcyjnych (kształtu, wielkości, kierunku, odległości, czasu i liczby),
- ✓ Powinno umieć formułować dłuższe wypowiedzi słowne i opowiadać (np. co przedstawia dany obrazek?),
- ✓ Mowa musi być prawidłowo wykształcona, zarówno pod względem gramatycznym, jak i artykulacyjnym,
- ✓ Powinno umieć koncentrować się przez dłuższą chwilę, wykazywać uwagę trwałą i celową,
- ✓ Cechować je musi dobra sprawność ruchowa, zwłaszcza manualna (szczególnie ważna jest szybkość, precyzja i koordynacja ruchów rąk przy optymalnym napięciu mięśniowym),
- ✓ Powinno umieć współdziałać w grupie rówieśniczej, podporządkować się regułom zabawy i poleceniom dorosłych,
- ✓ Musi potrafić opanować swoje emocje oraz ich słowne i ruchowe manifestacje,
- ✓ Powinno przejawiać poczucie obowiązku i duże zainteresowanie nauką.

23

Objawami niedojrzałości szkolnej u dziecka 6-letniego są:

- ✓ Obniżona sprawność ruchowa – niezgrabnie biega, skacze, ma trudności z rzucaniem i chwytaniem piłki,
- ✓ Trudności z precyzyjnym wykonywaniem codziennych czynności – zawiązywaniem na kokardkę sznurowadeł, zapinaniem guzików, posługiwaniem się nożyczkami,
- ✓ Słaba orientacja w schemacie ciała z ustaleniem stron, kłopoty z określeniem kierunku na prawo, na lewo, od siebie, przed, za sobą,
- ✓ Trudności z odwzorowaniem figur, np. rombu, kwadratu,
- ✓ Trudności z wyodrębnianiem elementów z całości, a także łączeniem ich w całość (budowanie z klocków, układanie mozaiki wg. wzoru),
- ✓ Niespostrzeżenie szczegółów różniących dwa obrazki,

24

Objawami niedojrzałości szkolnej u dziecka 6-letniego są:

- ✓ Trudności w orientacji w czasie, w określaniu dni tygodnia, pór roku,
- ✓ Trudności z odtwarzaniem prostej melodii i rytmu,
- ✓ Trudności z zapamiętywaniem wierszyków, tekstu opowiadania,
- ✓ Nieprawidłowa wymowa, wady wymowy,
- ✓ Trudności w różnicowaniu głosek podobnych (s-z, w-f, b-p), zaburzenia słuchu fonematycznego, analizy i syntezy głoskowej),
- ✓ Trudności w rozpoznawaniu liter podobnych kształtem m-n, l-t, b-d,
- ✓ Trudności w opanowywaniu nauki czytania.

25

Pierwszoklasista powinien

- ✓ Rano wstawać, by przybyć punktualnie na lekcje,
- ✓ Przestrzegać szkolnego regulaminu funkcjonowania,
- ✓ Skupić się na lekcjach,
- ✓ Z uwagą słuchać poleceń,
- ✓ Precyzyjnie wykonywać zadania,
- ✓ Przyswajać wiele nowych informacji,
- ✓ Pamiętać o zadanych pracach domowych,
- ✓ Nauczyć się czegoś z dnia na dzień,
- ✓ Umieć mobilizować się po porażce,
- ✓ Być odpornym na stres,
- ✓ Podołać dużemu wysiłkowi fizycznemu,
- ✓ Szybko zaadaptować się w zespole rówieśniczym.

26

„Małe dziecko uczy się według własnego programu, dziecko w wieku szkolnym według programu nauczyciela, a przedszkolak może się uczyć na miarę tego, jak program nauczyciela staje się jego własnym programem.”

[L.S.Wygotski]

27

Nauczyciel powinien

- Posiadać kompetencje i wiedzę w zakresie rozpoznania poziomu rozwoju dziecka
- Umiejętności konstruowania wartościowej adekwatnej do możliwości 6 latka oferty edukacyjnej
- Organizować rzeczywistość szkolną na poziomie jednorodnych możliwości rozwojowych (klasy dla 6 latków)
- Prawidłowo dostosowywać formy metody i techniki nauczania do poziomu rozwoju wychowanków – nauczanie zintegrowane.

Kompetencje nauczycieli

- Rozumienie potrzeb dziecka
- Zdolność przewidywania
- Umiejętność radzenia sobie z trudnymi sytuacjami
- Wysoki poziom umiejętności komunikacji interpersonalnej
- Organizacja współpracy na rzecz dziecka

Zagrożenia – brak gotowości szkolnej

Wymagania nieadekwatne do potrzeb dziecka i jego możliwości

- zbyt duże tempo realizacji programu
- niejasność instrukcji - niezrozumienie sensu czynności
- trudności z koncentracją
- atmosfera rywalizacji
- brak możliwości konsultacji problemu z nauczycielem
- osamotnienie w pokonywaniu trudności
- niezrozumienie tego, czego oczekuje nauczyciel
- niemożność sprostania wymaganiom, regres
- kształtowanie postawy wstydu za dziecko
- Specjalne Potrzeby Edukacyjne - zamiast rozwoju - terapia

Udzielając porady w sprawie rozpoczęcia nauki w szkole należy być rzecznikiem dziecka, jego prawa do harmonijnego rozwoju w poczuciu własnej wartości.

Należy zadać sobie i rodzicom pytanie, czy rozpoczęcie nauki szkolnej przez dziecko będzie korzystne, czy nie, ze względu na jego dalszy rozwój.

31

Sześciolatek w szkole

- Decyzja o momencie podjęcia przez dziecko nauki szkolnej jest decyzją jego rodziców
- Pobyt w szkole jest „obowiązkiem szkolnym” – nie zabawą !
- Okres 6-7 lat specyficzny dla tzw. chorób dziecięcych
- Poprzez dobrą organizację nauczania może być sukcesem.
- Należy podążać za dzieckiem –fachowy nauczyciel
- Ze strony szkoły – musi być gotowości do przyjęcia dzieci młodszych

Dziękuję za uwagę

